

УДК 323.1(477)+34(477)(092)

Капічон О. Г. – аспірант кафедри історії держави та права Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ДОСЛІДЖЕННЯ АКАДЕМІКА В. В. КОПЕЙЧИКОВА В ЦАРИНІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

Сучасна українська національна ідея – це особистість, суспільство, право, держава.

В. В. Копейчиков

Проаналізовано погляди відомого вченого-правознавця – доктора юридичних наук, професора, академіка В. В. Копейчикова – щодо проблеми становлення та розвитку національної ідеї. У контексті досліджень науковця виокремлено ключові складові національного розвитку України. Висвітлено особливості формування національної ідеї українського народу, зокрема історичні передумови її еволюції.

Ключові слова: академік В. В. Копейчиков, правова держава, національна ідея, громадянське суспільство, демократія, народ.

У результаті ліквідації СРСР в 1991 році Україна зробила важливий крок на шляху демократичного розвитку, взявши за модель розбудови незалежної держави європейські стандарти. Невід'ємною складовою цього процесу є національна ідея, яка формується в процесі історичного розвитку українського народу й еволюціонує разом із ним.

Прийнята 28 червня 1996 року Конституція України стала підґрунтям для подальшого розвитку правового поля держави, законодавчого захисту інтересів країни, зокрема особистості. Але українське законодавство – це не лише прописні норми, а й симбіоз букви закону та національної ідеї. Тому варто приділити увагу не стільки юридичному змісту правового поля України, скільки морально-духовному його аспекту, зокрема розглянути проблематику кризь призму поглядів та ідей справжнього патріота, видатного українського вченого, академіка НАПрНУ, доктора

юридичних наук, професора Володимира Володимировича Копейчикова [1, с. 346].

Як прогресивний науковець він не нехтував досвідом провідних європейських держав, досліджуючи цінності світових націй як з історичної, так і з правничої точок зору. Наприклад, у Німеччині еволюція національної ідеї змінювалася разом з історією країни. Німецька імперія в другій половині XIX ст. була могутньою державою з міцним монархічним ладом, що цілком закономірно плекало ідею унікальності й величі німецького народу. Але поразка після Першої світової війни послабила позиції німців щодо своєї винятковості. Змінилися безпосередньо і настрої в суспільстві. Із формуванням Третього рейху (1933–1945 роки) реваншистські настрої в країні поновилися, а національна ідея знову наповнилася змістом світової першості – нацизмом. Результат Другої світової війни докорінно змінив бачення німецьким народом свого майбутнього. Актуальним стало об'єднання та відновлення країни, повернення до демократичних ідеалів [2, с. 17–18].

Тому національна ідея не є сталою величиною. Вона має відповідати потребам суспільства, задовольняти інтереси держави сьогодні, але з перспективою свого розвитку в майбутньому. Попри те, що національна ідея українського народу історично змінювалася, прагнення до єдності й вираження своєї самобутності залишалися незмінними. Така стабільність національного ества зберігалась завдяки тому, що українці не мали фактичного його вираження: пригноблення нації, відсутність власної держави впродовж декількох століть, неусвідомлення своєї належності негативно позначалися на самоствердженні народу як єдиної нації. Визначальною рисою історії українського етносу є глибинна суть душі й моралі нашої нації. Незмінним завжди залишалось прагнення українців до визнання власної національної ідентичності, відданість християнським настановам, повага до історії, боротьба за незалежність і побудову власної соборної держави. Попри константу сутності національної ідеї, її форма не є сталою. Вона знайшла відображення в тексті Основного Закону України, де на загальнодержавному рівні закріплено незалежність, державну мову, верховенство права, консолідацію нації, розвиток етнічної культури та історичної свідомості [3].

У своїх працях академік В. В. Копейчиков основою національної ідеї визнає особистість, її життя, права та свободи, добробут, культуру. Саме задля блага людини мають існувати й розвиватися суспільство та держава, лише громадяни наповнюють змістом національну ідею українського народу. Після прийняття Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року Загальної декларації про права людини [4] світова спільнота пріоритетним завданням офіційно оголосила захист прав і законних інтересів людини.

Отже, це, власне, і має бути ключовою передумовою формування нації. Академік В. В. Копейчиков доводив правильність таких переконань. Під час розроблення проекту Конституції України 1996 року він наполягав саме на визнанні пріоритетності людини в правовій сфері національної держави.

Але з розвитком демократичних засад у світі суто юридичного факту для констатації захисту прав людини стає недостатньо. Цивілізаційний підхід передбачає застосування механізму практичної реалізації не лише конституційних, а й природних прав і свобод людини та громадянина, а також ефективного їх захисту. Ідеться про ті європейські стандарти, на які має орієнтуватися Україна, маючи на меті вступ до ЄС та вдосконалюючи громадянське суспільство й правову державу.

Безперечно, кожному суспільству притаманна певна ідеологія. Водночас демократизм такого становища характеризується плюралізмом ідей. Лише тоталітарна система робить панівною одну ідеологію, демонструючи нетерпимість до будь-якого інакодумства. Стаття 15 Конституції України закріплює принцип ідеологічної багатоманітності [3]. Ця норма є наріжним каменем у законодавчих системах цивілізованих країн Заходу, які давно узаконили широке коло прав для вільного розвитку особистості.

Аналізуючи категорію ідеології, варто згадати трагічну сторінку в історії українського народу: 70-літнє ярмо радянської ідеології в XX ст. зумовило сприйняття навколишньої дійсності як норми. Академік В. В. Копейчиков вбачав у цьому певну абсурдність. Адже почавши процес розбудови нової держави, кристалізації нації як неповторної і самобутньої, суспільство не може підкорятися єдиній ідеології. На думку вченого, демократичне суспільство від недемократичного відрізняється, власне, тим що в ньому не панує моноідеологія [5, с. 36].

Звісно, етнічне підґрунтя зумовлює історичну спрямованість нації, але не може ґрунтуватися виключно на ній. Україна – багатонаціональна держава, у якій проживає понад сотня різних народностей, які люблять свою державу, хоч і не є представниками її титульної нації. Вони нерідко виявляються щирішими патріотами, ніж українці. Тому саме єдність титульної нації та етнічних меншин слід вважати запорукою побудови справді демократичного суспільства.

Зазначений дослідник акцентував на правильності визначення змісту поняття національної ідеї. Обмеження її виключно етнічною ознакою вказує на нехтування здобутками демократичних цінностей. Адже органічне поєднання етнічної основи з поліетнічним формуванням сприятиме гармонізації суспільства, розвитку нації, її збагаченню, залишаючи водночас за собою автентичне підґрунтя. Саме такий підхід домінує в міжнародних документах світової співдружності держав [5, с. 38].

Формування нації – процес тривалий, а отже, зміст національної ідеї як духовна сутність народу має постійно еволюціонувати. Громадянське суспільство в цьому розвитку слугує основою і методом досягнення цілі – утвердження людини як найвищої цінності. Проте важливими складовими національної ідеї, що стосуються становища людини в суспільстві, мають бути розвиток її національної самосвідомості, культури, інтелекту нації загалом, виховання членів суспільства як носіїв ідеалів демократії та прогресу, активних діячів на ниві національного розвитку України [6, с. 17].

Наука випереджає час, стимулюючи суспільство до розвитку. Тому прогрес є вагомим інструментом на шляху еволюції людства, одним із зовнішніх факторів, які впливають на формування національної ідеї. У цьому контексті певну пріоритетність має культурно-національний характер. Водночас він не може бути єдиним, адже загально визнані світовою спільнотою гуманістичні принципи лежать в основі демократичного розвитку суспільства. З огляду на зазначене, В. В. Копейчиков стверджує, що етнічний чинник лише зумовлює історичну спрямованість нації [7, с. 30].

Під час розбудови законодавчої системи незалежної України постала потреба в органічному поєднанні автентичної ментальності з правовими нормами. Проблемним виявилось питання визначення статусу української нації. Ультраправі

наполягали на виокремленні українського націоналізму, намагаючись гіперболічно перетворити його на форму домінуючого етносу. Академік із цим категорично не погоджувався. Дійсно, проблема національно-державного будівництва є гострою принаймні тому, що шляхи її розв'язання є найтрагічнішою сторінкою в історії України. Політика більшовицького номенклатурного інтернаціоналізму, де псевдodemократичні гасла маскували нехтування національними почуттями й інтересами, зробила свою справу. Утопічне намагання насильно «злитися» в одну націю на теренах радянського простору в епоху ідеологізації на певний час послабило прагнення до відродження національного духу. Але під час розбудови вже незалежної України необхідно було взяти до уваги інтерес усіх етносів, що проживають на території України, узаконити їхнє право на самовизначення та конституційно закріпити захист їхньої самобутності.

У цьому контексті варто навести міркування В. В. Копейчикова щодо змісту поняття «національна держава». Спираючись на сучасні цивілізаційні підходи до трактування цього визначення, учений стверджує, що власне суть національної держави постає як така, що охоплює всіх громадян, які в ній проживають, незалежно від їхньої національної належності.

Попри складний шлях розвитку, Україна від початку формувалася як національна держава, проте згодом, як і переважна більшість сучасних держав, стала багатонаціональною, що жодним чином не спростовує значення того, що українська нація є провідною серед усіх етнічних груп, представлених в Україні. Саме тому, на думку академіка В. В. Копейчикова, недоцільним є додаткове виокремлення національної ознаки в тексті Конституції України. Адже це може спричинити суперечки на національному ґрунті, особливо з боку тих, кому це вигідно. Україна має стати суверенною державою, державою народу і для народу, для конкретної людини та громадянина [7, с. 31–32; 8, с. 63].

У своїх працях учений застерігає щодо небезпечності національної ідеї, що перетворюється на самоціль. Будучи гіпертрофованою, вона позбавляє національні переконання впливу розуму й моралі, підмінює справжні ідеали культури націоналістично деформованими уявленнями та переконаннями. У багатонаціональній державі, якою нині є Україна, це може призвести до непередбачених наслідків [7, с. 32]. Така

дискусійність питання зрештою увінчалася успіхом. У Преамбулі Конституції України наявне доречне уточнення: «Український народ – громадяни України всіх національностей» [3].

Окрім дослідження етнічно-культурних особливостей нації, академік вивчав також решту не менш важливих складових національної ідеї. Ідеться про задоволення базових потреб людини, тобто матеріально-економічні умови життя. На думку науковця, громадянське суспільство неможливе без захисту права власності. Адже людина може бути економічно вільною лише тоді, коли матеріально забезпечена та володіє власністю. «Громадянське суспільство – це сфера самовияву вільних індивідів та об'єднань громадян, які добровільно об'єдналися і захищені від незаконного втручання органів державної влади в їх діяльність», – стверджував учений [7, с. 27]. Отже, матеріальна складова слугує підвалиною формування громадянського суспільства як базису національної ідеї.

Розглядаючи духовну складову, академік зазначав, що вона є процесом постійного вдосконалення, причому як особистості, так і нації загалом. Проте історично сформована ментальність українського народу свідчить про певну пасивність громадянської позиції. Водночас незмінним фактом залишається історично сформована правова культура українського народу.

Тому ще однією складовою національної ідеї слід вважати правосвідомість і правову поведінку кожного члена суспільства. Це дасть змогу побудувати дійсно правову державу. Повага до закону та довіра до суду є фундаторами цього процесу. Можна чимало дискутувати щодо недосконалості правової системи. Проте вона не зможе цілком бути реалізована доти, доки кожен із нас не буде дотримуватися правових норм і нести відповідальність за їх порушення. Правова ідея, сутність якої зводиться до того, що право слугує узагальнювальною мірою свободи, рівності й справедливості, сприяє забезпеченню людських ідеалів. Саме право розглядає людину з позиції найвищої цінності як де-юре, так і де-факто [5, с. 40–42].

З положень про правову складову органічно витікає ще один аспект національної ідеї – держава. Повноцінно реалізувати себе як нація народ не може без власної країни. Це тісно переплетені поняття. Наприклад, бездержавний народ каталонці (корінні мешканці історичної області Каталонія, що на північному сході Піренейського півострова). Чи можна їх повноцінно назвати

нацією? Без держави – ні. Звісно, це етнос із власними традиціями, мовою, культурою, історією. Проте заявити про себе як про цілісну націю вони не можуть. Етнічний народ, дійсно, є першочерговим елементом, на якому ґрунтується створення держави. Навіть походження назви країни зазвичай відповідає народності, що проживає на конкретній території.

На жаль, протягом століть українці були бездержавним етносом, який мав усі атрибути нації, окрім власної держави. Тому формування власної країни стало не просто ідеєю, а метою існування. Зазначена мета тривалий час спонукала українців до боротьби, саме вона не давала забути мову прадідів, а також передавати нащадкам традиції, плекати культуру й пам'ятати історію. Повноцінно мету щодо створення власної держави було реалізовано 24 серпня 1991 року, після прийняття Акта проголошення незалежності України та проведеного референдуму 1 грудня 1991 року. Проте зусилля щодо захисту незалежності України є затребуваними і в XXI столітті.

Згідно з напрацюваннями В. В. Копейчикова, має бути чіткий механізм взаємодії «держави – суспільство» з відповідним регулятором – законом. Гармонійне співіснування цих двох соціальних структур має бути також взаємообмеженим. Панівне становище держави здатне повернути молоду державу знову в епоху беззаконня сталінського тоталітаризму, натомість уседозволеність народу призвела б до анархії. Тонкий, але чіткий баланс взаємовідносин також є запорукою розуміння національної ідеї [9, с. 300–301].

Не менш важливою складовою останньої є мова. Відповідно до переконань ученого, статус державної мови мав бути закріплений конституційно за українською мовою, яку мають знати громадяни України. Це – мова спілкування з державними структурами, офіційна мова державних службовців та офіційного листування. Проте як демократична держава Україна мала гарантувати всебічний розвиток мов національних меншин, а також право громадян на вільне спілкування обраною мовою в повсякденному житті. Державна мова, безперечно, є єдиним фактором, який сприяє консолідації нації та слугує одним із ключових елементів національної ідеї.

Аналізуючи ментальні цінності, слід звернутися до багатой культури українців як міри духовності й розвитку. Адже культура належить до суспільних явищ, які не поділяються за класовими

ознаками. Її можна лише умовно поділити за спеціальностями чи напрямками, але глибина та безмежність цього поняття є сталою. Також вона не може бути об'єктом «соціального замовлення». Тому люди, які визнають вимоги культури, мають узгоджувати з нею власні дії, стратегію поведінки.

На думку В. В. Копейчикова, культура є загальнонародним феноменом, а її розвиток і збагачення – ще однією складовою національної ідеї. Культура покликана розвиватися як загальнодоступна для всіх верств населення, звісно, з деякими відмінностями у соціальних засадах (проте в жодному разі це не вказує на її закритість). Адже залучення широких мас населення до культурного середовища піднімає його рівень, наповнюючи новим змістом власне існування культури.

Однією зі складових культури є християнська віра, вплив якої на суспільство є беззаперечним. Ретроспективний погляд на розвиток української нації доводить, що сучасні культурні, правові та духовні підвалини цивілізації закладалися ще задовго до хрещення Русі: першими київським князями, які прийняли християнство, були Аскольд (наприкінці IX ст.) та Ольга (в X ст.).

Тому можна стверджувати, що християнство як державна релігія починаючи з X ст. стало супутником українців у всіх сферах життя. Високодуховна нація, на жаль, сьогодні змушена доводити своє право на власну автокефалію, хоча саме Великий київський князь Володимир на Русі здійснив церковну реформу в 988 році, за якої християнство стало державною релігією. Цим він започаткував поширення християнства на землях Східної Європи [10, с. 77–78].

Ретроспектива поглядів на суспільство свідчить про його постійний розвиток і вдосконалення. У контексті ефективної реалізації громадських орієнтирів академік В. В. Копейчиков виокремив такі постулати:

- забезпечення розвитку національної свідомості, підвищення культурного та інтелектуального рівня, а також самосвідомість кожної особистості;
- створення ефективного механізму реалізації суб'єктивних прав громадян і захист їхніх інтересів;
- формування громадянського суспільства на гуманістичних засадах людиноцентризму;
- створення дійсно правової, демократичної, суверенної держави відповідно до Конституції та законів України;

– гарантування безпеки суспільства і держави в усіх аспектах;

– шанування історичної пам'яті й традицій власного народу.

Отже, зміст національної ідеї умовно можна звести до трьох найважливіших положень: незалежність держави, свобода людини, збереження та збагачення історико-культурних підвалин нації. У різні часи акцент цих положень міг змінюватися, проте жоден із компонентів не зникав. Функціональне навантаження національної ідеї в процесі її історичного розвитку змінилося з «революційного» та «еволюційне». Тобто її кінцевою метою вже є подальше закріплення суверенітету держави, безпосереднє втілення національної ідеї, підвищення рівня життя населення задля збагачення всіх аспектів розвитку – духовних, соціальних, матеріальних – на засадах рівноправ'я всіх учасників відносин «громадянин – держава».

Але сьогодення диктує умови гармонізації власне суспільства, зміцнення держави. Сучасну українську національну ідею ми маємо формувати як таку, яка повною мірою, відображаючи інтереси корінної нації, ураховуватиме інтереси представників усіх інших націй, які живуть на території України і є її громадянами. На нашу думку, саме державна спрямованість національної ідеї сприяє перцепції її населенням України, усіма її громадянами.

Чинна Конституція України становить необхідну політико-правову основу для реалізації сучасної української національної ідеї в практичному житті. Водночас успішність держави, піднесення добробуту її народу, гармонійний розвиток усіх аспектів його життя і є тими об'єктивними умовами, які сприяють консолідації нації та залежать як від правлячої верхівки держави, так і від кожного з нас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Юридична енциклопедія : у 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – Київ : Укр. енцикл., 2001. – Т. 3 : К – М. – 736 с.
2. Копейчиков В. Питання реалізації Конституції України / В. Копейчиков, С. Гусарев // Вісник Академії правових наук України. – 1997. – № 3. – С. 15–23.
3. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254>. – Назва з екрана.
4. Загальна декларація про права людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 10 груд. 1948 р. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015. – Назва з екрана.

5. Копейчиков В. В. Сучасна українська національна ідея: особистість, суспільство, право, держава / В. В. Копейчиков // Вдосконалення законодавства України в сучасних умовах : зб. наук. пр. – Київ : Ін-т законодавства ВРУ, 1996. – Вип. 1. – С. 36–48.
6. Капичон О. Г. Національна ідея в працях академіка В. Копейчикова / О. Г. Капичон // Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу : Міжнар. наук.-практ. конф. (Херсон, 5–6 черв. 2015 р.). – Херсон : Херсон. держ. ун-т, 2015. – С. 15–18.
7. Копейчиков В. В. Про теоретичні засади конституційного ладу (згідно з проектом Конституції України, який винесено на всенародне обговорення) / В. В. Копейчиков // Вісник Академії правових наук України. – 1993. – № 1. – С. 26–34.
8. Шаповал В. М. Історія Основного Закону (конституційний процес в Україні у 1990–1996 роках) / В. М. Шаповал, А. В. Корнєєв. – Харків : Фоліо, 2011. – 111 с.
9. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / [А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.] ; за ред. В. В. Копейчикова. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – 320 с.
10. Копейчиков В. В. Право як культурна спадщина / В. В. Копейчиков, В. В. Медведчук // Віче. – 1996. – № 7 (52). – С. 75–89.

REFERENCES

1. Shemshuchenko, Yu.S. (Eds.). (2001). *Yurydychna entsyklopediia [Legal Encyclopedia]*. (Vols. 1-3). Kyiv: Ukr. entsykl. [in Ukrainian].
2. Kopeichikov, V., & Husariev, S. (1997). Pytannia realizatsii Konstytutsii Ukrainy [Question of the implementation of the Constitution of Ukraine]. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy, Herald of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 3, 15-23 [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254к/96-VR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254к/96-VR]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254> [in Ukrainian].
4. Zahalna deklaratsiia pro prava liudyny vid 10.12.1948 r. [The Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948]. (n.d.). *zakon4.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015 [in Ukrainian].
5. Kopeichikov, V.V. (1996). Suchasna ukrainska natsionalna ideia: osobystist, suspilstvo, pravo, derzhava [Contemporary Ukrainian national idea: personality, society, law, state]. *Vdoskonalennia zakonodavstva Ukrainy v suchasnykh umovakh, Improvement of Ukrainian legislation in modern conditions: Abstracts of Papers*. (Issue 1), (pp. 36-48). Kyiv: In-t zakonodavstva VRUPY [in Ukrainian].
6. Kapichon, O.H. (2015). Natsionalna ideia v pratsiakh akademika V. Kopeichykova [National idea in the writings of Academician V. Kopeichikov]. *Osoblyvosti normotvorchykh protsesiv v umovakh adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do vymoh Yevropejskoho Soiuzu, Peculiarities of adaptive processes in conditions of adaptation of Ukrainian legislation to the requirements of the European Union: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*. (pp. 15-18). Kherson: Kherson. derzh. un-t [in Ukrainian].
7. Kopeichikov, V.V. (1993). Pro teoretychni zasady konstytutsijnoho ladu (zghidno z projektom Konstytutsii Ukrainy, yakyi vyneseno na vsenarodne obhovorenня) [On theoretical foundations of the constitutional system (according to the draft Constitution of Ukraine, which was passed to the nationwide discussion)].

Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy, Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine, 1, 26-34 [in Ukrainian].

8. Shapoval, V.M., & Kornieiev, A.V. (2011). *Istoriia Osnovnoho Zakonu (konstytutsijnij protses v Ukraini u 1990-1996 rokakh) [History of the Basic Law (constitutional process in Ukraine in 1990-1996)]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].

9. Kolodii, A.M., Kopeichykov, V.V., & Lysenkov, S.L. (et al.). (2000). *Zahalna teoriia derzhavy i prava [General theory of state and law]*. V.V. Kopeichykov (Ed.). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

10. Kopeichykov, V.V., & Medvedchuk, V.V. (1996). Pravo yak kulturna spadshchyna [Right as a cultural heritage]. *Viche, Veche*, 7(52), 75-89 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 09.10.2017

Kapichon O. – *Postgraduate Student of the Department of History of State and Law of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine*

Research of Academician V. Kopeichikov in the Realm of the National Idea

The article is devoted to the problematics of formation and development of the national idea of the Ukrainian nation. The author considers this issue from the perspective of the great Ukrainian legislator, D.J.S., Professor V. Kopeichykov. The immediacy of this topic is affirmed by the complicated geopolitical situation in the country, where the absence of the nation consolidation has led to the loss of the part of sovereignty and territorial integrity of Ukraine.

The historical aspect of this issue consideration shows that the problem has begun upon the Kievan Rus' times, when the formation of Ukrainians as ethnos with their traditions, language and culture was starting. In his studies, the academician V. Kopeichykov reaches out to the experience of generations in order to disclose the problem of nourishing of the national idea by Ukrainians. Besides, in the context of historical eras, the scientist shows tragic pages the people had to face in order to get in the fight the right to be called a nation in an independent state.

The article presents the issues of the complementarity of civil society with the ideas of national rebirth. The genesis of the legal culture of Ukrainians is also investigated. Furthermore, in his publication the author places the emphasis on the ideas of the scientist regarding the development of ethnostatecreation of Ukraine.

The progressiveness of the views of the Academician V. Kopeichikov is also affirmed by his viewpoint regarding the statehood of the Ukrainian language, its official assignment in the Constitution of Ukraine of 1996. In the context of the given problematics, the myth about the harassment of ethnic groups in their rights is taken apart. Moreover, basing on the ideas and convictions of the scientist-legislator, he made some recommendations regarding the improvement of the legal terrain of Ukraine in the context of authentic culture and mentality.

Talking about the legal significance of this publication, the author refers to the provisions of the Constitution and the Laws of Ukraine. Regardless of the retrospective analysis of the ideas and views of the scientist from the standpoint of modern legal realities, his ideas and views regarding the improvement of the legislative environment of Ukraine are demanded nowadays.

The conclusion of the article states that the flowering of the state, the rise of the welfare of its people, the harmonious development of all aspects of its life are the objective conditions that contribute to the consolidation of the nation and depend on both the ruling elite of the state and each of us.

Keywords: academician V. Kopeichikov, constitutional state, national idea, civil society, democracy, people.